

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Az Érsekújvárvideki és Nagyszombati róm. kath. néptanító-egyesületek közlönye.

<p>Megjelenik a szünetidőt kivéve havonként kétszer egy íven. Előfizetési ár egy évre 2 frt, fél évre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.</p>	<p>Szerkesztik és kiadják: Dr. KOMLÓSSY FERENC és ZELLIGER JÓZSEF.</p>	<p>Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő” kiadói hivatalához Nagyszombat-ba küldendőek.</p>
--	--	---

TARTALOM: Hasznossági elv a nevelésben *Perger Lajos*. — Miképen szerkesztendők az olvasókönyvek, hogy a reáliák az olvasókönyvek nyomán legyenek taníthatók a népiskolában? (Folytatás.) — Levezetés. — A pozsonymegyei tankerület 1884. é. népokt. állapotának statiszt. kimutatása. (Vége.) — Irodalom és művészet. — Vegyes.

Hasznossági elv a nevelésben.

Az erkölcsi romlottság ijesztő mérvben szaporodó jelei minden higgadtan gondolkodó embert meggyőzhetnek arról, hogy a vallás-erkölcsi nevelés elhanyagolása, mily káros következményeket szül. Ily körülmények között valóban megdöbbentő, tanfériúttól hallani oly nyilatkozatot, mely a vallás-erkölcsi nevelést fölöslegesnek mondja; s csupán, a hasznossági elvnek szem előtt tartásával, azon tantárgyakra kívánja fektetni a főszűrt, melyeknek ismerete legtöbb anyagi hasznot ígér.

Ily nyilatkozatot tett, a paedagogiai társulat legutóbbi gyűlésén egy kir. tanfelügyelő.

Úgy látszik ez az úri ember sem gondolkozott behatóbban fölött tárgya fölött. Ha a nevelésben a nagyobb anyagi hasznot célzó törekvést ismerjük el jogosultnak, úgy mindazon nemes tettek, melyeket egyesek a legszentebb lelkesedéstől vezetve gyakoroltak, merő döreségek; akkor a hősi önfeláldozás lélekemelő példái, csak szánandó vakaság áldozatai; akkor a becsület, hazaszereget, értelem- s értéknélküli fogalmakká válnak, mert ezek gyakorlata nem jár mindig anyagi haszonnal.

A hasznossági elvnek hangoztatása a legvastagabb önzésnek dicsőítése, s kárhooztatása minden eszményi magasra irányuló törekvésnek. Ily elvek mellett az a hős ifjú, ki hazája védelmében a mélységbe rántja le magát ellenét, az legtöbb részvé-

tünket; ellenben a lelketlen uzsorás, ki a hasznossági elvet a legnagyobb mértékben gyakorolta, elismerésünkre érdemes ügyeségeért.

A hasznossági elvek talaján gyönyörűen fognak virágozni a polgári erények.

Ki a nevelés feladata felől tisztában van, az ily nézeteket vallani soha sem fog. A nevelésnek feladata nemesak az észnek ismeretekkel való elhalmozása, hanem az egész embernek, az észnek és szívnek művelése, nemesítése; az embernek oly kiképzése, hogy lelkileg mindinkább közeledjék a legtökéletesebb szellemi lényhez, fölül-emelkedjék az anyagiasságon, tanulja meg többre becsülni a szellemet, mint az anyagot. Erre törekszik a vallás-erkölcsi nevelés.

Az ember nem tekinthető pusztán mint része az emberi társadalom nagy gépezetének; hanem oly teremtménynek, ki önmagában is hivatva van lelkileg tökélesedni. Ezen célnak elérésére előbb erkölcsi embernek is kell lennie. Az erkölcsiséget, vagyis az embernek erkölcsit szabályozó erkölcsi törvényt, mely szavát bennünk a lelkiismeret által hallatja, nem lehet még gondolnunk sem, egy az emberen felül álló törvényhozó vagy is Istenre való vonatkozás nélkül; s mivel a vallás nem egyéb, mint az ember gondolatainak, érzelmeinek, szavainak s tetteinek tiszteletteljes vonatkozása Istenre, azért nem lehet nevelést függetleníteni a vallástól.

A hit és erkölcs iránytűje nélkül, mely

a lelket önmaga s Isten előtt tisztán óhajtja, nem csak az emberek előtt, a becsület csupán azon ügyességben fog állni, melylyel valaki gazságait elrejti. Az ily becsületeség kívül síma képet mutat, de belsejében a legvastagabb önzés megmérhetetlen örvénye rejlik, mely minden pillanatban kész más vagyonát elidegeníteni. Ily elvek útján hová jut a társadalom, elmondja Greguss: „Hit, erköles, kegyelet, szeretet, eszmék tisztelete, meggyőződések, egyéni önértzet tartják össze az emberiséget. De éppen mindezt semmisíti meg az anyagelvi fölfogás; ez bontja fel a kötelékeket, melyek embert emberhez csatolnak s a társaság fenállását biztosítják. Ha azok oda lesznek, oda lesz az emberiség. Az emberiség irtó haborút viselvén saját maga ellen, mint öngyilkos fogna a szinpadról letűnni.“

Ez elvek gyakorlata nem fogja közelebb hozni az emberiséget azon boldogsághoz, melynek vágyát mindenki szívében hordozza; mert hogy ahhoz közeledjünk, mindenek előtt az önzést kell magunkban legyőznünk, miként b. Eötvös mondja: „Ki önzését legyőzi, a legnagyobb akadálytól szabadul meg, mely minden való nagyságnak és boldogságnak utjában áll.“

Nem tapasztalhatja-e akárki, hogy az ifjúság nagy részénél már is hiányzik a szellemi foglalkozás iránti előszeretet, lelkesedés; előttük a világ legfönségesebb szellemi munkái untató, sőt undorító dolgok, a valódi szépnek élvezetére képtelenek; e helyett inkább az érzéki gyönyöröket keresik, s ez érzékiségnek a nemesebb érzelmek, mint az őszinte barátság, kegyelet, lelkesedés s gyöngédség esnek első áldozatul. Ily ifjúságtól egy szebb jövőnek megalkotását nem várhatjuk; s az ilyenek száma nagyra növekednék, a hasznossági elvnek alkalmazása mellett.

Ha indító okait keressük a naponként előforduló büntényeknek, sikkasztásoknak, valjon nem az anyagiak utáni vágyban találjuk-e azokat?!

Valjon azokat, kik az elveket, isteni s emberi jogokat lábbal tiporni, s a tör és dinamittal anyagi s erkölcsi chaoszt okozni és e zavart hasznukra fordítani akarják, ezeket nem a hasznossági elv vezeti-e munkájokban?!

A világ jelen műveltsége keresztény eszmék s elvek alapján nőtt fel, e talajon tovább növekedhetik s erősödhetik; de ezt elhagyva ingoványba tér, hol lidérc fény gyanánt játszik előtte a hasznossági elvnek ígért boldogsága, míg el nem vész annak posványában.

Nem az anyagi siker, hanem a magasabb célokért lelkesedő szív, önzetlen jó tettei, ezek boldogítanak. *Perger Lajos.*

Miképen szerkesztendők az olvasókönyvek,
hogy a reáliák az olvasókönyvek nyomán legyenek taníthatók a népiskolában?

(Folytatás.)

„Legyen a reálovasókönyvek anyaga mindenoldalú!“

Ezen pontot akkép vélem értelmezni, hogy a reálovasókönyvekben ne csak pusztán földrajzi, terményrajzi vagy egészségügyi tétel tárgyalassék, hanem a reáliák minden ága, továbbá pl. a földrajzból ne elégedjünk meg csupán a szülőföld és az ország ismertetésével; hanem be kell vennünk a csillagászati, fizikai, politikai és hazai földrajzból a szükségeseket, ugy szintén a történelemből ne csak a hazai, hanem a világ-, egyház-, művelődés- és irodalomtörténetből is fel kell vennünk a nevezetesebb eseményeket s így vagyunk minden reáltantárggyal is.

„Legyenek a reálovasókönyvekben a reális tananyag egyes részei arányosak!“

Ezen követelésnek a reálovasókönyv akkor fog megfelelni, ha a tananyagot a következőképp osztályozza: t. i. ha a szülőföldet legbővebben, a hazát már általánosabban és a külföldet általánosan, csak a legnevezetesebb részeiben tárgyaljuk. Itt föl kell említenem, hogy a földrajzot legbővebben, mely legszükségesebb, a természettant már általánosabban kell kezelnünk. Természettanból a háziállatokról bővebben

kell írni a reáolvasókönyvekben. Itt különösen nagy súlyt kell fektetni az egyes állat-, növény- és ásványokra, melyek körül csoportosulnak a többi termények. Így pl. a macska megismeréséből kiindulva megismertetjük azon ragadozókat, melyek a macskával megegyeznek.

A tananyag milyenségére nézve: „legyen a reáolvasókönyvek tananyaga igaz!”

A reáolvasókönyvek tananyagának mentnek kell lenni minden igazságtalanságtól, mert az nagyon könnyen megtörténhetik, különösen a történelmi események megírásánál, — honnan mindenféle pártoskodást ki kell zárni, nehogy ellenszenvből, egyik vagy másik személy, nemzet vagy nép iránti gyűlöletből azokat rossz színben tüntesse fel a gyermekek előtt. Tartózkodni kell a reáolvasókönyvek írójának a terményrajzi leckék megírásánál is, nehogy a tanulókkal Darwin- vagy másféle tanokat ismertessen és azokat igazaknak állítsa. A természettanból is csak igazat írjon.

„Legyen a reáolvasókönyvek tananyaga fontos és becses!”

Ezen tételre nézve is különös gonddal kell lenni a reáolvasókönyvek szerkesztésénél, — különösen most, mikor a reáolvasókönyvek oly roppant nagy terjedelműek — a népiskola csak azt dolgozhatja fel, mely csak igazán fontos és becses, mert a „népiskolában csak a legjobb elég jó.“ Különösen fontos, mi a későbbi oktatásnak alapját képezi, mint Schultz mondja: „Fontos ellenben mindaz, ami a későbbi oktatásnak alapját képezi, ami kiváló mértékben fejlesztő, ami gyakorlati becsesel bír és amit tudni mindenkinek szükséges.“ S mint tovább folytatja, hogy: „Folyton szemünk előtt lebegjen, hogy a szükségesnek elsőbbséget kell adni a hasznos fölött, ennek pedig a kellemes és pusztán érdekes fölött.“

„Legyen az olvasókönyv anyaga kiváló mérvben szellemfejlesztő és érdekes!”

Nagy terjedelmű a reáolvasókönyv, mint fönnebb említém, és igen sok az ma már, amit a reáolvasókönyvből tudunk; de az a népiskolák számára írt reáolvasókönyvekbe mind föl nem vehető, mert ami a tudomá-

nyos emberre nézve becsesel bír, az módszertani szempontból még nem bírhat azzal. Ha a népiskolai reáolvasókönyvekbe nem is veszünk föl oly tételleket, melyek tudomány tekintetből nagy becsesel bírnak; hanem olyanokat, melyek a gyermek szellemi tehetségét fejlesztik és azt érdekesen s pädagogiai tekintetben minden oldalról megvilágítva írjuk le, — sokkal nagyobb eredményt érünk el, mintha azt a magas tudomány mázával bevonva adjuk elő. S ha az olvasmányok mind a gyermeki fölfogáshoz mértén vannak szerkesztve, akkor nagyon kedves barátja lesz a gyermek az olvasókönyvnek.

Az eddig elmondottakban általánosan beszéltem a reáliák csoportosításáról a reáolvasókönyvekben, következő soraimban röviden érintem, hogy mik veendőek föl az egyes reáolvasókönyvekbe? Itt csak a legszűkebb terjedelemben veszem azon egyes tételleket, melyeket azonban a reáolvasókönyv szerkesztője kibővíthet, amint a reáolvasókönyvet egy — két vagy több tanítóval bíró iskola számára szerkeszti, de mindig csoportosítva a földrajz körül. Vegyük egyenkint az előirt tantárgyakat.

1. A földrajzból: kiindulva a tantelemből ismertesse meg a házat, annak részeit, a házsort, utcát, teret, a helységet, benne a templomot és más nevezetes épületeket; a helység környékét, a szomszéd helységeket, a járást, megyét, annak fekvését, vizeit, hegyeit, síkságait, lakóit, azok foglalkozását — erre azt a megjegyzést is teheti valaki —, hogy „akkor annyi reáolvasókönyv kell, ahány megye van hazánkban“; az nem kell, mert ugy szerkeszthetők az egyes olvasmányok, hogy azok minden megyében alkalmasak legyenek. — A megyéből kiindulva tárgyalhatja a reáolvasókönyv a hazát, az országot, mit az utaztatási mód szerint vélem kezelni, úgy pl. hogy a szülőföldről kiindulva az egyes vidékeket utaztassa be a gyermekekkel a térképen. Említenem sem kell, hogy erre a legtöbb időt kell szentelni és a legbővebben ismertetni. Az országból más országokba

utaztatni, azután megismertetendők az egyes világrések, a föld, a földön szétterülő tengerek, a föld, mint csillag a csillagok közt, a hold, a nap, üstökös és bolygó csillagok. Ezt persze majd kibővíti, majd ismét összevonhatja a reálolvasókönyv szerkesztője.

2. A földrajz kapcsán bevonandó a reálolvasókönyvekbe a történelem is. Természetes, hogy így nem lehet, sőt nem is szabad az uralkodókat vagy királyokat sorban elmondani, hanem midőn valamely hely említettik, melyhez történelmi személy vagy esemény fűződik, ott tárgyalandó azon személy és esemény s ennek kapcsán azon kor, melyben ezen személy szerepelt, vagy melyben ezen esemény lejátszódott. A hazai történelemből fölveendő őseink bevándorlása s őseink bővebb megismertetése, továbbá Árpád, Géza, Szt. István, Szt. László, Kálmán, vak Béla, Imre, IV. Béla és a tatárpusztítás, Nagy Lajos, Hunyadi János, Kemény S., Kapisztrán J., Dugovics T., a mohácsi vész, Jurisics, Szondy, Zrinyi, I. Lipót, Buda visszavétele, a zentai diadal, Mária Terézia, V. Ferdinand. Művelődés történetéből: Petőfi, Arany, Széchenyi, Mozart, Liszt, könyvnyomtatás, papírkészítés feltalálása. Az egyháztörténetből: Szt. Imre, Margit, szt. Gellért, Pázmány P., szt. Erzsébet, nep. szt. János, szt. Alajos, kereszténység elterjedése. Az egyetemes történelemből: az emberiség multja, Nagy Sándor, Leonidas, Nagy Károly, keresztes háború, Amerika fölfedezése, I. Napoleon.

3. Alkotmánytanból: a család, község, adó, az ország jelvényei, a király és miniszterium s néhány fontos törvény ismeretése.

4. Egészségtanból: az ember, az emberi test külső és belső szervei, az ember kora és neme, a táplálkozás, ruházat, lakás, szellőztetés, fűtés, a veszélyben rögtöni segítség, a lélek és a legfőbb erények.

5. A természetrajzból: Az állattanból: az emlősök közül: a ragadozók, kérődzők, egy patások, vastagbőrűek, rágesállók és majmok; a madarak közül: a tyúkfélék, úszók, nappali és éjjeli ragadozók, kúszók

és gázlók; a hüllők közül: a csuka, harcsa, ponty, viza, pisztráng, cápa és hering; a rovarok közül: a cserebogár, méh, hangya, sáska, szobalégy, természet, selymér és a kártékony lepkék; a többi állatok közül: a pók, rák, giliszta és csigák.

A növénytanból: a kerti és gazdasági vetemények, a gyógy- és iparnövények, a gyümölcs- és erdei fák és disznövények.

Ásványtanból: a konyhasó és egyéb sók, a mészkő, agyag- és porcellánföld, drágakövek, nemes és nem nemes fémek, éghető ásványok és kőzetek.

A természetrajzból a főt említettek nem rendjei, osztályai szerint, mint azt fönebb rövidség okáért összevonva fölso-roltam — hanem mindig csak egy termény veendő kiindulási és bővebb ismertetés alapjául, s e körül sorolandók a hozzá hasonló és tartozó termények.

6. A kézműtanból fölveendő a reálolvasókönyvekbe: a házépítés, taneszközök, bútorok, konyha-, gazdaság- és az iparhoz kívántató eszközök készítése; a tej, vaj, túró, sajt; a szappanfőzés, kenyérsütés, a húseltevés, porcellángyártás, vasárúk-, üveg-készítés és cukornyerés.

7. Természettanból a reálolvasókönyvekbe fölveendő: a vonzás, az emeltyű, csigák, hengerkerék, közlekedő edények, levegő, légsúlymérő és a levegő nyomásán alapuló egyes készülékek — eszközök ismeretése; a hő, hőmérő, gőzgépek, delejesség, villanyosság, fény, hang; a vegytanból a nevezetesebb elemek ismertetése.

8. Gazdaságtanból: a földnek, trágyázás, vetésforgatás, gabnatermelés, gyümölcsfák tenyésztése és nemesítése, befásítás haszna, szőlőművelés és állattenyésztés.

9. A nyelvtanításra is alkalmasnak kell lenni a reálolvasókönyvnek, mert, hogy a nyelvtan külön órákban és külön gyakorlatok útján, — mint jelenleg — tanítassék, nem felel meg a népiskola követelményeinek. Legyen tehát a reálolvasókönyv úgy szerkesztve, hogy annak kapcsán az egyszerű mondattól kezdve az összevont és mellérendelt mondatokig föltalálhatók és könnyen alkalmazhatók legyenek. A nyelv-

tannál sem helyeslem a lélekölő szabálybevágatást, mert hisz a népiskola nyelvtani tanításának más célja nincs és nem is lehet, mint általa a gyermekeket helyesen írni és beszélni tanítsa meg, ehhez pedig nem szabály, hanem gyakorlati alkalmazás, szóval: begyakorlás szükséges s ezt legjobban elérhetjük a jól szerkesztett olvasókönyvek által. (Vége következik.)

Levelezés.

I. Galánta, március hóban. T. Szerkesztő Ur! A szered-kerületi tanítói kar annak kinyilatkoztatása mellett, hogy az általa a kath. tanítók árvaintézetének javára rendezett tombolával összekötött hangverseny, a kiadások levonása után 400 frtot jövedelmezett, mulaszthatatlan kötelességének tartja a m. t. közönségnek lelkes közreműködése miatt s adományaiért, jelesen pedig tek. Zsigárdy Flóra urhölgy öngának a tombolatárgyak rendezése körül kitüntetett önfeláldozó buzgalmaért s áldazataiért, valamint Polacsek Gizella kisasszony remek műnékeért ezennel forró háláját ünnepélyesen kifejezni. Az idővel alkotandó árvaintézet jótékonyága örök időkre fogja hirdetni a kegyes jótévedők önzetlen áldozatkészségét és nagylelkűségét. *A hangverseny rendezősége.*

Ő Eminenciájának ft. Kubriczky András tanfelügyelő s taksonyi plebános urhoz intézett sorai:

II. Főtisztelendő Ur! Megelégedéssel értesültem Fdnek f. hó 24. k. jelentéséből, hogy a szeredi alpeserisi kerület tanítói a létesítendő orsz. kath. árvaház javára hangversenyt rendezvén, ezáltal a nagyközönségnek érdeklődését is annyira sikerült felébreszteniök a felállítandó intézet iránt, hogy 400 frtnyi, az adott körülmények között mindenesetre tekintélyes összeget voltak képesek a nevezett célra összehozni és felajánlani. Vajha a lelkes tanítói kar egyebütt is utánzókra találna s iparkodásainak körébe sikerülne bevonnia világi katolikusainkat is; akkor kath. tanítóink árvái nemsokára oly menhelyet nyerének, melyben a keresztény felebaráti szeretet önfeláldozó ápolása pótolná az elhalt szülő hiányát, gyermekeiket az egyház istenfélő tagjaivá, a haza hű s hasznos polgáiraivá nevelvén. . . Ezek után megahagyom Fdnek, hogy mindazoknak, kik buzgólkodásuk s adományaikkal fenti összeghez járultak, a kath. tanítói árvák nevében köszönetemet nyilvánítsa. Esztergom, 1885. é. febr. 27. János, sk. bibornok, érsek.

A pozsonymegyei tankerület 1884. évi népoktatási állapotának statisztikai kimutatása.

(Vége.) III. Az iskolák javadalmazását 1884. évet illetőleg következő adatok világítják meg. Ugyanis az iskolák személyi és dologi szükségleteire 1884-ben 360,273 frt fordítottatott. Átlag esnek egy iskolára

1122 frt, ami természetesen nem pontos számítás; mert amint vannak iskolák, melyek fenntartási javadalma még 300 frtot sem tesz ki; úgy vannak megint iskolák, hol 3000 frt sem elég és sok. Az átlagos szám csak bizonyos valószínűségi mértéket jelenthet, melyből némi következtetést vonhatni arra, hogy mennyit áldoz vidékünk az iskolára s így azt tapasztaljuk, hogy elég sokat, azaz az iskola nálunk nem olcsó intézmény, nagy terhet ró a népre, mely ekkép nem csekély áldozatot hoz gyermekei oktatásának, azok nevelését még alig számba vetve, mert tudvalevőleg iskoláink még mindig csak oktatnak s csak igen keveset nevelnek. A nevelés és felügyelet még mindig a szülői ház külön gondja, költsége és fáradsága szokott maradni, mit eléggé érez minden családos ember. Részletezve esett fennti javadalomból rendes tanítók fizetésére 251971 frt, segédtanítókéra 24879 frt, az iskolák fűtésére, tisztogatására és javítására stb. 25568 frt, taneszközökre 5173 frt, szegény tanulók segélyezésére 4518 frt, vásárlás, építkezés, tőkésítésre 14302 frt, vegyesekre (köztük labbérekre is) 33862 frt. Származik pedig a 360273 frt iskolai javadalom a 940219 frt becsértékű isk. ingatlanok 52353 frtnyi jövedelméből és a 102123 frtnyi értékű iskolai tőkepenz 5139 frt kamatjövödelmeiből; továbbá 70485 frt tandíjból, 107300 frt egyházi. — 86384 frt községi, — 15966 frt állami és 22646 frt vegyes forrású jövedelmekből. Látni való ebből, hogy az egyház tesz legtöbbet az iskolákért, utána következik a község és társadalom (a tandíj- és vegyesek rovatai szerint); azonkívül az ingatlanok és tőkék jövedelméből is az oroszánrészes első sorban az egyházat s utána a községet illeti, mi tiszteletre ébreszt ezen az emberiség legrégebbi intézményei iránt, melyekből minden más intézmény fakadt, úgy fölfelé, mint lefelé is. Megjegyzendő még, hogy a kimutatott 360273 frt iskolai fenntartási javadalomban van pénzértékre hozott terményszolgálmány, lakás stb. 75322 frt erejéig.

Pótlásul: Belső értékére és taneredményre nézve teljesen kielégítő jeles iskola van 58, kielégítő jó iskola 145, meglehetősen 94, nem üti meg a mértéket 24 elégtelen iskola; a mennyiben az oktatás a törv. tanterv szerint 186 iskolában teljesen, 88-ban részletesen és 47-ben hiányosan foganatosítottatott. A 18 gyermekkert és óvodában 1183 kised volt 34 óvó alatt; kerültek ez intézetek 17182 frtba, melyből 1150 frt állami segély.

Irodalom és művészet.

— **Orgonakönyv.** Ker. kath. egyházi Népénekgyűjtemény kántorok, tanítók, orgonisták, képezdei tanulók és az egyházi zene kedvelői számára. Szerkeztette s orgonára alkalmazta, köz- s utójátékokkal ellátta Nemesovits Antal, a pannonhalmi sz. Benedekrend győri szent-egyházának orgonistája és képezdei zenetanár. Az egyházmegyei hatóság engedelmével kiadja Nemesovits Antal Győrött. A mű utolsó

füzete fekszik előttünk. A kiállítás csinos. 140 népe-
néket orgonakisérettel tartalmaz. Füzve 2-40 frt,
kötve 3 frt, vászonban 4 frt, diszkötés 5 frt. Melegen
ajánljuk.

— Beküldetett **Bernárdi sokszorozó táblázata.**
A losonci „Kármán-Társulat“ sajtója alól e napok-
ban igen érdekes mű került ki, melynek címe „leg-
célszerűbb sokszorozó táblázat. Számítási és sajtóhi-
bák nélkül. Összeállította Bernárdi István, a m. kir.
állami vasutak (losonci üzletvezetőségének) hivatalno-
ka.“ Oly hasznos munka ez, melynek éppen úgy
mint a naptárnak egy irodából, sőt egy házból sem
volna szabad hiányoznia; de különösen nélkülözhetel-
en ezen sokszorozó táblázat kereskedőknek, üzletem-
bereknek, számfejtőknek, könyvelőknek, katonai
számvevőknek, számvevő altiszteknek és egyáltalá-
ban minden számolással foglalkozó egyéneknek, mert
általa sok időt és fáradságot kiméltethetnek meg, ugyan-
is csak egy pillantást kell vetniök az előttök álló
fekvő vagy falon függő táblázatra és rögtön pontos-
an megtudják, hogy például mennyi 79-szer 97? A
sokszorozó tábla mellé adott rajz mutatja, hogy azt
többféle alakban mint például tabella, könyv, vagy
forgatható készülék alakjában lehet a fenforgó szük-
séghez képest használni. (De a szemek! Szerk.)

— Rózsavölgyi és Társa es. és kir. udvari zene-
műkereskedésében Bpsten megjelentek: 1) Magyar
kedvenc-dalok. Hegedűre egy másodhegedű ki-
séréttel (ad libitum) kiadta Késmárky Árpád. Ára 2 frt.
— 2) Kis leányomnak A. B. C. Rezgő-polka írta
Grill Richard. Ára 70 kr. — 3) Rebeka esárdás
(Kilyukadt a selyem kendőm) zongorára alkalmazta
Herczenberger István. Ára 80 kr. — 4) Mari kerin-
gő, „A két Savoyarde leány“ c. énekes színműből,
énekhangra és zongorára szerző Bánfy Sándor. Ára 1 frt.

— Az első „Képezdész esárdás“, zongorára
szerző és a szeretett képezdei növendékeknek ajánlja
Riszner Nándor, államképezdei zenetanár Znióváral-
ján. Ára 60 kr. Kapható a kiadónál Smetana Sza-
nizlónánál, Znióváralján, Turóc m.

— A „Magyar Házilasszony“ Budapestben megje-
lenő háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapnak,
mely a magyar gazdasszonyok országos egyletének
hivatalos közlönye, — előfizetési ára egy évre 6 frt,
fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. Előfizethetni
legcélszerűbben postautalvány által a „Magyar Házil-
asszony“ kiadóhivatalához Budapestben, váci körút 20.
— Mutatványszámok ingyen küldetnek mindazoknak,
kik a kiadóhivatalhoz ezekért — legcélszerűbben le-
velező lappal — fordulnak. A legújabb szám igen
érdekes és változatos tartalommal jelent meg.

V e g y e s .

— A nagyszombati képezdei zeneszerek beszerzésé-
re folytatólagosan adakoztak még a következő urak:
ft. Brühl József 2 frt, Karel 1 frt, Probst 1 frt, Hegyi
Ignác 1 frt, Csulen István 5 frt, Kiska Márton 2 frt.

— Józsefnapi ünnepélyt tartottak a po-

zsonyi tanítónőképző intézet növendékei szeretett igaz-
gatójuk Uhl Józsa urhölgy és Róth József kir. taná-
csos és tanfelügyelő ur tiszteletére, kinek ez alka-
lommal a többi gazdag műsorozati tárgyak között egy
uj szerzeményü „Ave Maria“-ja F-durban női sopran
karra hatásos cello-kisérettel és zongorával (orgoná-
val) is előadásra került. A valóban szép szerzemény
meglepő hatást tett a műértő hallgatóságra. Ez alka-
lommal megjegyezzük, hogy a tanfelügyelő ur már
másodizben komponált „Ave Mária“-t; az elsőt a mo-
dori uj kath. templom fölszentelésére szerkesztette,
mely annak idején, ezelőtt több évvel ugyanott elő is
adatott.

— Örömmel jelentjük, hogy tanszermuzeumunk
számára eddig Németországból 45 db. hazánkából 35 db.
tanszer érkezett. A muzeumban levő tárgyak nevei-
nek közlését legközelebb megkezdjük s a muzeumot
f. é. májushó derekán megnyitjuk.

— Nemzetgazdasági elv, hogy a tőke
szaporodtával, annak kamatai is szaporodnak; ke-
gyelmes főpásztorunk 1880. évi nagylelkű alapítvá-
nyával, melylyel egyházmegyéje szegény iskolái és
tanítói részére 100,000 frt 6%-tel kamatozó magyar
aranyjárdékot tett le, mult évben a 4%-tes arany-
járdékok kiadása által a 6%-teseknek 123 frttal
való beváltása utján a nagyszerű alaptőke ugyan
18,000 fttal gyarapodott, de ennek dacára is már
most nem 7111 frtot, hanem 6802 frtot kamatoz, mely-
ből 220 folyamodó közül 108 szegény tanító és 13
szegény iskola nyert 1884-ben segélyt. Pozsonyme-
gyéből segélyeztetett 2 kath. tanító 80—80 frtjával,
1 tanító 60 frtjával, heten 50 frtjával és 13-an 30
frtjával. Isten jutalmazza a kegyelmes jótévőt!

— Azok a holt kezek. Márkus Gyula, pápai
praelátus, apát-kanonok s a bpesti központi papne-
velő intézetnek kormányzója az orsz. kath. tanítói
Segélyalap javára 500 frtot adományozott. Éljen!

— Dr Komlóssy Ferenc orsz. képviselőt,
lapunk szerkesztőtársát s t. barátunkat bizalmi s ü-
dvözlő feliratokkal elhalmozták hazánk különböző jel-
legű tanító-testületei a közokt. költségvetési tárgya-
lásoknál mondottakért. A főváros tanítói testületileg
készültek hálájukat kifejezni előtte; függővé tették ezt
azonban további magaviseletétől. — Hát nem tud-
ják-e azt, hogy olyan lelkes tanfériu, mint Komlóssy,
a jövőben is úgy fog majd harcolni, mint eddig!?

— Az iparos tanulók iskoláinak száma
megyénkben ismét egygyel szaporodott Malackán, hol
az állami iskolában külön tanfolyammal rendszeresít-
tetett. Mi jobban szerettük volna, s óhajtottuk is, hogy
az ottani kath. iskolában rendszeresített volna az
ismétlő iskolával egy ily iparos tanulók iskolája,
annál is inkább, mivel, ha a nmlt. püspöki kar által
az ismétlő iskolákra nézve kiadott tanterv a 13—15
éves fiútanulókra nézve, ugy amint annak rendjén
történnie kellene, foganatosíttatnék, már nagyon ke-
vés kellene ahhoz, hogy az ily kath. ismétlő iskolák
az uj ipartörvény végrehajtása tárgyában kiadott köz-
okt. min. szabályrendeletek értelmében nagyobb köz-

ségekben föllállítandó iparos tanuló iskolákat utólérjék. No de hát, ami Malackán nem volt lehetséges, az lehetséges lesz talán másutt. Többi közt talán Galántán, hol szintén nagy kath. hitközség van, s a hol sok iparosinas található, kik számára igen jó volna egy kath. iparos tanuló iskolát föllállítani, melyben a tanulók az ipar-rajzon kívül megfelelő előkészítő tanfolyam alapján továbbképzésben is részesíttetnének, a mi mai napság a leendő iparosra nézve nagyon kívánatos. S aztán egy jól rendezett ismétlő ipariskola által legjobban mentetik meg a fölserdülő ifjúság a reá minden oldalról támadó rossz behatásoktól. Egy jól szervezett ismétlő iskola valódi nevelőintézeté válhatik pro pubibus, — ergo videant Consules!

— Méhészeti részvénytársaság keletkezett mult évben, mint a „Néptanítók Lapja“-ban olvastuk, Aradmegyében. Az Arad-vidéki tanítóegylet alapította 250 frt részvénytőkével, melyet részvényenkint 5—5 frtjával összehozott. A pénzen vásároltak méheket, kaptárokat s egyéb szükséges szerelvényeket és gyakorolták az okszerű méhészetet. Sőt már osztalék is oly volt az év végén; ez állott 1 kilogramm tiszta szinméből, melyet minden részvényes megkapott. Termeltek 110 kilogramm mézet, melynek ára tavál 50 frtra becsültetvén, ez — tekintve, hogy a csak aprilban megkezdett tenyésztés jóformán csak félévig tartott, — 40%-al kamatoztatta a részvénytőkét; pedig a mult év kedvezőtlen volt a méhtenyésztésre, mert mint t. olvasóink is tudják, bizony Péter-Pálkor is még bundával kellett magát ellátnia annak, ki nagyobb utazásra ment, szóval sokáig hideg volt, a mi káros a méhtenyésztésre. Mily hálás művelési ág a méhtenyésztés! Hol van töke, mely oly hamar képes szépen gyümölesözni! Persze, egy kis fáradságot és figyelmet igényel, mint utóljára minden kereset! — Nem volna rossz e példát utánozni. Megyénkben is több kitünő szakértő méhész van a tanítóság között. Legjobb volna, összekötni a gyümöles-tenyésztéssel és selyemtermeléssel, mint azt G ö n d ö c s Benedek képviselő ur — ki nem ismerné az épp oly praktikus, mint buzgó és kedélyes gyulai apát-plebánost — egy minap köröztetett igen jeles brochureban: „Pár őszinte szó a méhészet-, gyümölesészet- és selymészetnek az országban mielőbb általános elterjedése tárgyában“ — ajánlja. Szokott érdekes modorában előadja abban a kedves szerző első sorban mindent, a mit a méhekről, okszerű tenyésztésökről, annak gyakorlati fogásairól, a méznövényekről stb. tudni szükséges, kaptárokat mutat be rajzban, kiemeli a mükaptárokat s a közönséges kaptárokat s hogy mikép lehet azokat fökéletesíteni. Úgyes gondolat volt szerzőtől egyúttal a gyümöles- és selyemtermesztésről is szólni, mert jóformán e három ág együttvéve ki is egészíti vagy legalább is támogatja egymást, hát jobban sikerül a másik, ugy hogy a gazda még sem fáradozott hiába. G ö n d ö c s tanácsával élve, a népiskolában előírt kerté-

szeti és gazdasági gyakorlatokon is lendíthetnének egyes faiskolákban és gyakorló kertekben, kivált együttes egyöntetű eljárás által, mire a tanítóegyletek nagyon alkalmasak lennének. Mit szólnának t. tanítótársaink egy a méhészetet, gyümölesészetet és selymészetet művelő társulathoz? Gazdasági viszonyaink úgy szorítanak most már ilyen művelési ágakhoz, mert gabonánknak alig van már ára, föl is emelik külföldön gabonáinkra a vámot, mit tegyünk sok készletünkkel? De mézet, viaszt, gyümölesöt, selymet bizony megvesznek mindenütt, jól fizetnek, csak volna jó sok ilyen termék. Gondoljanak egyet e talán korszerű és praktikus öt-lesen t. tanítóegyesületeink!

† H a l á l o z á s o k. Dr Say Móric, a budapest-vidéki középiskolai tankerület híres főigazgatója életének 55. évében rövid szenvedés után március 12-én elhunyt. A boldogult nagy kapacitás volt a középiskolai tanárságban és szervezetben, s kivált mint a chemika tanára s a budai főreáliskola első igazgatója és számos intézmények nagy és buzgó tevékenységű tagja nagy érdemeket szerzett. Kruez főapát után már a második ez évben, kit e tekintetben elvesztettünk! — Mirovsky János, tanító Récsén, életének 62-ik és tanítói működésének 41-ik évében jobb létre szenderült. A boldogult csak néhány héttel ezelőtt kérelmezte nyugdíjba helyezését, és nyugalomba helyezte őt az Úristen úgy, hogy emberi intézménynek már nincs gondja róla. A boldogult igen rokonszenves, fürge s ügyes emberke volt s a récsiek talán nem is találnak egyhamar oly ügyes kántortanítót, mint Mirovsky volt, ki kedvvel és jó képességgel mindnyájok épülésére vitte a kántortanítóságot. Isten nyugoszsza! — Wessely György, szmolinszkói róm. kath. kántortanító, március 10. a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 29., tanítóságának 10. évében megszűnt élni. A köztisztelendő s derék tanító temetése nagy részvét mellett ment véghez. A boldogult halálát özvegy és jó árvácska gyászolják. — Koresek szül. Göbel Emilia asszony, a pozsonyi volt női ipartanítónő-képezdének 2. éven át volt igazgatónője február 25-én Pozsonyban, életének 32 éves korában elhalálozott. A boldogult Koresek Zsigmond pozsonyi ev. tanító és kép. igazgató tanácsosnak 7 év óta neje volt, 4 kedves gyermeket hagyott vissza vigasztalhatatlan férje gondjaira. Általános részvét és ritka sokaságú végkiséret között helyeztetett örök nyugalomra. A kik csak ismerték az asszonyt, mind becsülték és szerették és boldognak mondák férjét, kinek ily jó asszonyka jutott osztályrészül. A boldogult dacára annak, hogy Würtemberg-királyságbeli Reutlingen városi születésű volt, férje oldalán oly jól sajátította el a magyar nyelvet, hogy azt elég szabatosan beszélte is, gyermekeit magyarul nevelte s oktatta, s a kikről tudta, hogy magyarok, nem is beszélt máskép mint magyarul, ha németül is szóllított meg. Sokan siratták. Vigasztalja meg férjét és gyermekeit az özvegyek Gyámola s az árvák Atyja! A. ö. v. f. n.!

— Tót közművelődési kör van alakulban hazafias irányzattal, melynek elnöke az illusztris és tudós szepesi püspök, Császka, és vezértagjai közt oly férfiak diszelegnek, mint Rakovszky, Grünwald, Bacsák stb. Első rendű célja lesz a dús magyar irodalom könnyebb termékeinek átültetése a tót nyelvre s annak a nép közt iskolai- és népkönyvtárak, vásárok és körök útján olcsó áron való terjesztése. Hogy a tót nép minél jobban ismerje meg, hogy a közös magyar hazának kiegészítő része, hogy nincs oka még gondolkodásában is különválni a nemes lovas magyar nemzettől, melynek jobbjai a szlávokat mindenkor tisztelték, becsülték, sőt királyokat is választott nemzetiségükből, viszont a nemes lengyel nemzet fejedelmeket vett magyar vérből, és most is még lelkesültséggel szól egyik magyar nemzetiségű királyáról, ki Lengyelországot előbb nem látott fényre hozta, miről a krakói basilikában mindenki meggyőződhetik. Hogy mikép iparkodnak hozzánk a cshek is közeledni, az ismeretes; ezen momentumokat használja ki a tót közművelődési egyesület és győzni fog!

— Az orsz. tanítói nyugdíjtörvény revideálása tekintetéből a közoktatásügyi minister enquétet fog összehívni, mely a tanítói nyugdíjalap 10 évi fennállása után kiváltképen azon megkönnyítésekről is fog tanácskozni, melyeket a tanítósnak a járulékok befizetése körül engedélyezni szándékolnak. Igaz is, a befizetés egyik sarkalatos pont, mely körül a legtöbb nehézség mutatkozik. Az egyházmegyei nyugdíjalap is éppen a hiányos befizetéseknél fogva nem képes önjerejéből az igényeknek eleget tenni, hanem azon tanítói 25, 35 és 45 ftos évi nyugdíjakat és 10, 15 és 20 ftos évi özvegyi segélypénzeket is jó részben az egyházfők nemes s áldozatkész utánapótlásaiból fődözi, kijelentvén, hogy akik mindvégig hosszú megszokással nem fizették be járulékaikat, ne is folyamodjanak nyugdíjért, mivel azoknak csakugyan nem telik. Az egyháziaknak nincs módjukban a hiányzó járulékokat, ha önkényt be nem folynak, beszerezni. Egészen másképen áll a dolog az orsz. tanítói nyugdíj intézménnyel. Megszerzik az államiak a járulékokat, ha rendszeren be nem fizettetnek, de hogyan? bizony, elég fájdalom! exekúcióval is; s azért mindenkinek biztosít nyugdíj és segélypénzt, ha egyik-másik nem is fizetett még volna be eddig járulékokat, vagy több év óta megszokította volna is a befizetéseket. Segít magának az állam az exekúción kívül még a hátralék levonásával is a nyugdíj folyósítása közben, úgy hogy, — elég sajnosan, — utoljára is mindig csak a tanító érzi meg leginkább annak hátrányát, ha vagy nem akart, vagy nem volt képes annak idején rendszeren befizetni az alapba. Bárcsak valamennyi t. tanítótársunk teljesen fogná fel e részben érdekeit s a felsőbbség kegyes lelkülettel vezetettve, hogy iparkodnék mindenütt segíteni, a hol látja, hogy nem a tanítósnak jó akaratán mulik, ha sok esetben nem képes fizetési

kötelességének pontosan megfelelni. Kiváncsiak vagyunk az enquéte tanácskozmányaira!

— A néptanítók anyagi helyzetének törvényileg való javításáért menesztett a pozsony-megyei tanítótestület kérvényt a vallás és közokt. magy. kir. ministerhez, melyben tekintettel azon mainapság megkívánt hosszas studiumra, mely a tanítói pályára előkészít, s korunk azon fokozódott igényeire, melyek éppen a szerény tanítói kartól minden oldalról megkívántatnak, azon semmiképen összhangzásban nem álló csekély fizetésre utal, melyet éppen az 1868. é. népokt. törvény is mintegy a 300 frttal dekretált. Igaz is, egy szolgának is több a bére, mint általában véve egy vidéki néptanítónak, kitől mainapság oly sok váratik, de ki minden szellemi készülség mellett is anyagilag legtöbbszörre szükségét szenved és kíváltképpen megbetegszik, nyomorba esik. Mint halljuk, Trefort minister ur szíven viseli a néptanítók anyagi helyzetének javítását, s ez irányban vannak tervei; nem ártana, ha a tanítósnak köréből minél számosabb olyan fölszólalás történnék, mint a pozsony-megyei tanítótestület fölirata.

— A tanítói nyugdíjjárulék lefizetésével — amint hiteles forrásból értesültünk — csak a pozsonyi magy. kir. adóhivatal területén 8779 frttal vannak hátralékban a községek és tanítók. Vannak községek, melyek elüljárói ugyszólván semmit, vagy legalább nagyon keveset vezettek le járulékok címén az orsz. tanítói nyugdíjalapra, és vannak tanítók, kik eddig az alap fennállása óta mitsem fizettek még be; pedig számítanak nyugdíjas ellátásra, sőt éppen olyanok is folyamodtak már nyugdíjért, kik vagy eddig még egy krajcárt sem fizettek be, vagy pedig a befizetéseket több év óta megszokították. Jogosultságuk ugyan a be nem fizetés által csorbát nem szenved, hanem a megállapítandó nyugdíjból aztán évekig húzódó levonásokat tesz az állami pénztár, miglen a hátralékok s azok kamatai fődöznek. S az vajmi rossz szül esik az illető munkaképtelen tanítónak, vagy visszahagyott özvegynek s árváknak. Bárcsak fizető tanítótársaink aprónként azt az évi 5—6 forint járúkot, hisz maguk javára szolgál. Fáj az ember szíve, midőn látja, hogy írják ki egymásután az exekúciót még a nyugdíjjárulék miatt is, és zálogolnak majd itt egy bútort, majd ott egy könyvtárt, vagy házat, sőt mint pl. Nádason egy zsinagógát is. Mi lesz még ebből?

— Pályázat. A komárommegyei tarjáni r. k. iskola első osztálya számára egy altanító kerestetik. — Évi fizetése 12 havi tartamra számítva 300 fr. a kath. hitközség pénztárából; lakása az iskolaházban egy tisztességes pallózott szoba szabad fűtéssel s butor-zattal, ágyneműt kivéve. A tannyelv német-magyar, a kántori teendőkből jártasak előnyvel bírnak; a választás napja april hó 11-ére tűzetik ki; az állomás azonnal elfoglalandó; a folyamodványok a tarjáni iskolaszékre címezve nagyontisztelendő Morva Miklós alesperes s héreghi plebános urnál nyujtandók be. —

— Köszönet. Elv. és kartársaink közül számosan üdvkivánnati levelekkel elhalmoztak József védszentünk napján, — fogadják a megemlékezésért mély köszönetünket s viszonzásul elv. és kartársi kézszerításunkat.